

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2024r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu – Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Dagmara Kos

Protokolant: Marzanna Krupa

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2024 roku w Sieradzu na rozprawie

sprawy z powództwa J. S. i E. R.

przeciwko Bankowi (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G.

o zapłatę i ustalenie ewentualnie o zapłatę

1. ustala, że nie istnieje pomiędzy stronami stosunek prawny kredytu wynikający z umowy kredytu nr (...) zawartej w dniu 12 sierpnia 2005 r. pomiędzy J. S. i E. R. (wcześniej S.) a (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w G.,
2. zasądza od pozwanego Banku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. na rzecz powoda J. S. kwotę 281.153,71 (dwieście osiemdziesiąt jeden tysięcy sto pięćdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt jeden groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 stycznia 2021 r. do dnia zapłaty,
3. w pozostałym zakresie oddala powództwo J. S.,
4. zasądza od pozwanego Banku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. na rzecz powoda J. S. kwotę 9.117,000 (dziewięć tysięcy sto siedemnaście) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu,
5. zasądza od pozwanego Banku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. na rzecz powódki E. R. kwotę 8.117,000 (osiem tysięcy sto siedemnaście) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 marca 2021 r. skierowanym przeciwko Bankowi (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. powód J. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 281.153,71 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 23 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu nr (...) z dnia 10 sierpnia 2005 r. i pobraniem świadczeń nienależnych w okresie od 28 marca 2011 r. do 20 października 2020 r. oraz ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu nr (...) z dnia 10 sierpnia 2005 r. a ewentualnie na wypadek uznania umowy zawartej przez strony za zgodną z prawem i mogącą dalej obowiązywać w kształcie pozbawionym zapisów abuzywnych wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 110.786,80 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 23 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu w zawyżonej wysokości w okresie od 28 marca 2011 r. do 20 października 2020 r. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych w tym opłat skarbowych od pełnomocnictw i kosztów zastępstwa

procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty.

(pozew- k.3-17)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z uwzględnieniem uiszczonych opłat skarbowych od pełnomocnictw. Podnosił w niej zarzut przedawnienia roszczeń powoda dochodzonych pozwem.

(odpowiedź na pozew- k.61-128)

Na rozprawie w dniu 27 sierpnia 2021 r. pełnomocnik powoda popierał powództwo a pełnomocnik pozwanego wnosił o oddalenie powództwa.

(protokół rozprawy z dnia 27 sierpnia 2021 r. na płycie CD 00:02:17 – 00:03:26- koperta k.764)

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2021 r. Sąd zawiadomił o toczącym się procesie E. R., której łączny udział w sprawie w charakterze powódki był konieczny.

(postanowienie- k.481)

W piśmie z dnia 3 stycznia 2022 r. E. R. oświadczyła, że przystępuje do sprawy w charakterze powódki.

(pismo- k.489)

Na rozprawie w dniu 4 marca 2022 r. pełnomocnik powodów w imieniu ich obojga popierał powództwo o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego i w imieniu powoda wnosił o zasądzenie kwot dochodzonych pozwem na rzecz powoda a pełnomocnik pozwanego wnosił o oddalenie powództwa.

(protokół rozprawy z dnia 4 marca 2022 r. na płycie CD 00:08:28 – 00:10:146- koperta k.764)

Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2023 r. Sąd udzielił powodom zabezpieczenia powództwa. Na powyższe postanowienie pozwany wniósł zażalenie. W odpowiedzi na zażalenie powodowie wnieśli o jego oddalenie i zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania zażaleniowego w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Postanowieniem z dnia 18 października 2023 r. wydanym w sprawie sygn. akt I Acz 1256/23 Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił zażalenie i pozostawił Sądowi Okręgowemu w Sieradzu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

(postanowienia- k.588, k.647, zażalenie- k.612-621, odpowiedź na zażalenie- k.636-639)

W piśmie procesowym z dnia 17 października 2023 r. pozwany na wypadek przyjęcia przez Sąd, że umowa kredytu jest nieważna podniósł zarzut skorzystania przez pozwanego z prawa zatrzymania świadczeń spełnionych przez powodów na rzecz pozwanego, które miałyby podlegać zwrotowi na wypadek stwierdzenia przez sąd, że umowa kredytu jest nieważna, do czasu zaoferowania przez powodów zwrotu świadczenia spełnionego przez pozwanego na rzecz powodów w postaci kwoty 271.499,99 zł to jest wartości kapitału udostępnionego powodom kredytu.

(pismo procesowe pozwanego- k.711-714)

Na rozprawie w dniu 23 lutego 2024 r. pełnomocnik powodów popierał powództwo w całości i wnosił o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów procesu a pełnomocnik pozwanego wnosił o oddalenie powództwa.

(protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2024 r. na płycie CD 00:02:29 – 00:24:28- koperta k.764)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W 2005 r. będący wówczas małżonkami pozostającymi w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej powodowie E. R. (wcześniej S.) i J. S., którzy nie prowadzili działalności gospodarczej, potrzebowali środków finansowych na pokrycie części kosztów budowy domu i na spłatę kilku zaciągniętych przez nich kredytów. W celu ich uzyskania postanowili oni zaciągnąć kredyt. Wyborem oferty kredytowej zajmował się powód, który zlecił jej poszukiwanie przedstawicielowi firmy (...). Ten przedstawił mu ofertę kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w G., którego następcą prawnym jest pozwany. Nie była mu przedstawiona oferta kredytu złotówkowego tego banku. Przedstawiciel E. nie przedstawiał powodowi informacji historycznej, z której wynikałoby jak w poprzednich latach zmieniał się kurs franka szwajcarskiego. Nie przedstawiał mu też symulacji wskazującej jak będzie kształtować się zobowiązanie powodów w przypadku wzrostu kursu waluty CHF. Nie informował on też powoda w jaki sposób bank tworzy własne tabele kursowe ani o tym, że do wypłaty kredytu i spłat jego rat będą stosowane dwa różne kursy.

(zeznania powodów: J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 27 sierpnia 2021 r. 00:03:34 – 00:39:22- koperta k.764, E. R.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:15:52 – 00:22:12 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 4 marca 2022 r. 00:10:14 – 00:26:39- koperta k.764, kserokopia umowy- k.31-32, kserokopia wniosku- k.161-165, kserokopia weryfikacji zatrudnienia- k.173, kserokopia odpisu skróconego aktu małżeństwa- k.480)

Powodowie w dniu 27 lipca 2005 r. wypełnili wniosek o udzielenie kredytu na druku bankowym. We wniosku tym wnioskowali o przyznanie im kredytu w kwocie 229.500,00 zł indeksowanego kursem CHF na okres 240 miesięcy. Jako prawne zabezpieczenie spłaty kredytu zaproponowali hipotekę na nieruchomości powoda położonej w L.. Powodowie złożyli też na drukach banku oświadczenia, że wyrażają zgodę na ujawnienie Agencji (...) pośredniczącej w pozyskiwaniu klientów banku wszelkich informacji koniecznych do podpisania przez bank umowy kredytu, że wyrażają zgodę na weryfikację przez upoważnioną osobę reprezentującą (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w G. ich danych osobowych oraz weryfikację ich zdolności kredytowej i że wyrażają zgodę na wgląd (...) S.A. w dokumentację kredytową a także zawiadomienie dotyczące prawa odstąpienia od umowy.

(zeznania powodów: J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 27 sierpnia 2021 r. 00:03:34 – 00:39:22- koperta k.764, częściowo E. R.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:15:52 – 00:22:12 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 4 marca 2022 r. 00:10:14 – 00:26:39- koperta k.764, kserokopia wniosku- k.161-165, kserokopie oświadczeń- k.166-171, kserokopia zawiadomienia- k.172, kserokopia weryfikacji zatrudnienia- k.173)

Umowę kredytu powodowie zobaczyli po raz pierwszy na spotkaniu w E., na którym mieli ją podpisać. Powód czytał ją przed podpisaniem i nie wszystko w niej rozumiał. Powódka natomiast jedynie pobieżnie przejrzała umowę. Przed podpisaniem umowy miała ona świadomość tylko tego, że jeśli wzrośnie kurs franka szwajcarskiego, to wzrośnie wysokość zobowiązania powodów. Nie była ona informowana w jaki sposób bank tworzy tabele kursowe.

(zeznania powodów: J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 27 sierpnia 2021 r. 00:03:34 – 00:39:22- koperta k.764, E. R.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:15:52 – 00:22:12 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 4 marca 2022 r. 00:10:14 – 00:26:39- koperta k.764)

W dniu 12 sierpnia 2008 r. powodowie zawarli z (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w G. umowę kredytu nr (...). Zgodnie z § 1 ust. 1 części szczególnej tej umowy bank udzielił im kredytu w kwocie 235.334,40 zł indeksowanego kursem CHF na warunkach określonych w umowie, a kredytobiorcy zobowiązali się do wykorzystania kredytu zgodnie z postanowieniami umowy, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w terminach oznaczonych w umowie oraz zapłaty bankowi prowizji, opłat i innych należności wynikających z umowy. Na kwotę kredytu składały się: kwota pozostawiona do dyspozycji kredytobiorców w wysokości 229.500,00 złotych polskich, przeznaczona na realizację celu określonego w umowie oraz koszty wyceny nieruchomości w wysokości 1.220,00 złotych polskich i kwota należnej prowizji w wysokości 4.614,40 złotych polskich, które to kwoty miały zostać doliczone do salda kredytu.

W dniu wypłaty saldo kredytu miało być wyrażone w walucie, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., opisanej szczegółowo w § 17, następnie saldo walutowe miało być przeliczane dziennie na złote polskie według kursu sprzedaży waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. opisanej szczegółowo w § 17. Jak wynikało z § 17 ust. 1 części ogólnej umowy do rozliczania transakcji wypłat i spłat kredytów stosowane miały być odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. walut zawartych w ofercie Banku obowiązujące w dniu dokonania transakcji. Z § 17 ust. 2 części ogólnej umowy wynikało, że kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna a z § 17 ust. 3 części ogólnej umowy, że kursy sprzedaży określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży. W myśl § 17 ust. 4 części ogólnej umowy do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. miały być stosowane kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym skorygowane o marżę (...) Bank S.A. jak wynikało z § 17 ust. 5 części ogólnej umowy marżę kupna/sprzedaży ustalane są# raz na miesiąc. Wyliczenie wyżej wymienionych marż# polega na obliczeniu różnicy pomiędzy średnimi kursami złotego do danych walut ogłoszonymi w tabeli kursów średnich NBP w przedostatnim dniu roboczym miesiąca poprzedzającego okres obowiązywania wyliczonych marż# a średnia# arytmetyczna# z kursów kupna/sprzedaży stosowanych do transakcji detalicznych z pięciu banków na ostatni dzień# roboczy miesiąca poprzedzającego okres obowiązywania wyliczonych marż#. Wyżej wymienione banki to: (...) S.A., (...) S.A., Bank (...) S.A., (...) Bank S.A. i (...) S.A. Stosownie do § 17 ust. 8 części ogólnej umowy obowiązujące w danym dniu roboczym kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. walut zawartych w ofercie Banku miały być określane przez Bank po godz. 15.00 poprzedniego dnia roboczego i wywieszone w siedzibie Banku oraz publikowane na stronie internetowej (...) Banku S.A. Zgodnie z § 1 ust. 2 w zw. z § 3 ust. 1 części szczególnej umowy kredyt przeznaczony miał być na pokrycie części kosztów budowy domu mieszkalnego na działce nr (...) położonej w L. stanowiącej własność powoda w kwocie 145.000,00 zł oraz na spłatę zobowiązań kredytobiorców w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej, Banku (...) S.A., (...) Bank S.A., (...) S.A., (...) S.A. i Banku (...) S.A.

(zeznania powodów: J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 27 sierpnia 2021 r. 00:03:34 – 00:39:22- koperta k.764, E. R.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:15:52 – 00:22:12 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 4 marca 2022 r. 00:10:14 – 00:26:39- koperta k.764, kserokopia umowy- k.174-184)

Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 części szczególnej umowy oprocentowanie kredytu na dzień sporządzenia umowy wynosiło 3,58 % w skali roku i stanowiło sumę marży banku niezmiennej w okresie trwania umowy w wysokości 2,850 punktu procentowego oraz aktualnie obowiązującego indeksu L3. W myśl § 2 ust. 1 i 2 części szczególnej umowy do czasu przedstawienia przez kredytobiorców w banku odpisu z księgi wieczystej dla nieruchomości zawierającego prawomocny wpis hipoteki na rzecz banku oraz prawa kredytobiorcy do nieruchomości i niezawierającego niez zaakceptowanych przez bank obciążeń oprocentowanie kredytu miało być podwyższone o 0,95 punktu procentowego.

(bezsporne, kserokopia umowy- k.174-184)

Jak wynikało z § 8 ust. 1 części ogólnej umowy oprocentowanie kredytu było zmienne i ulegało zmianie w tym samym dniu kalendarzowym, w jakim nastąpiła wypłata I transzy kredytu najbliższego miesiąca następującego po ostatniej zmianie indeksu L3.

(bezsporne, kserokopia umowy- k.174-184)

Zgodnie z § 3 ust. 2 części szczególnej umowy w zw. z § 13 części ogólnej umowy jako prawne zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowiono: hipotekę kaucyjną w złotych polskich do kwoty stanowiącej 170 % kwoty kredytu wpisaną w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości położonej w L., weksel własny in blanco wraz z deklaracją

weksłową do tego weksła, cesję na rzecz banku wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia nieruchomości, umowę ubezpieczenia powodów od ryzyka utraty stałego źródła dochodu do wysokości nie niższej niż 12 – miesięczna suma rat kredytu i dokonanie cesji z tytułu tej polisy na rzecz banku do wskazanej wysokości z tym że kredytobiorcy posiadali prawo wyboru ubezpieczyciela z zastrzeżeniem, że jest to towarzystwo o dobrej kondycji finansowej oraz umowa ubezpieczenia powodów i wskazanie banku jako uposażonego z tej umowy.

(bezsporne, kserokopia umowy- k.174-184)

Zgodnie z § 7 ust. 1 części ogólnej umowy wypłata każdej transzy kredytu miała nastąpić w terminie nie dłuższym niż 5 dni roboczych po spełnieniu warunków określonych w § 4 umowy i otrzymaniu przez bank wniosku o wypłatę sporządzonego prawidłowo przez kredytobiorców na formularzu bankowym a jeżeli umowa zostanie zawarta poza lokalem przedsiębiorstwa banku wypłata nastąpić miała nie wcześniej niż po upływie 10 dni od dnia jej zawarcia. W myśl § 4 części szczególnej umowy warunkiem wypłaty I transzy kredytu było złożenie wniosku o wypłatę I transzy kredytu ze wskazaniem numeru rachunku bankowego kredytobiorców i ich wierzycieli, ustanowienie hipoteki, przedstawienie cesji praw z polisy ubezpieczenia od ryzyka utraty stałego źródła dochodu, ubezpieczenie nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych oraz złożenie oryginału polisy ubezpieczeniowej wraz z cesją na rzecz banku i oświadczeniem ubezpieczyciela o przyjęciu do wiadomości umowy cesji, przedstawienie przez kredytobiorców wniosku o wypłatę oraz odpisu z księgi wieczystej nieruchomości z prawomocnym wpisem hipoteki na rzecz banku, potwierdzenie wpłynięcia i zarejestrowania w Sądzie Rejonowym właściwym dla nieruchomości, wniosku o wpis hipoteki wraz z dowodem uiszczenia opłat sądowych, przedstawienie potwierdzonego w Sądzie Rejonowym oświadczenia właścicieli nieruchomości o ustanowieniu hipoteki na rzecz banku i przedłożenie w banku polisy na życie zawartej przez kredytobiorców z TU na (...) S.A. a umowa ubezpieczenia miała wskazywać jako uposażonego do wypłaty odszkodowania bank i miała być utrzymywana do całkowitej spłaty kredytu. Wraz z wnioskiem o wypłatę każdej transzy kredytobiorcy dostarczyć mieli kopie z wypełnionych stron Dziennika Budowy oraz dokumentację fotograficzną z wykonanych prac budowlanych. Jak wynikało z § 7 ust. 2 części ogólnej umowy wypłata wskazanej we wniosku o wypłatę kwoty kredytu miała być dokonana przelewem na wskazane w tym wniosku rachunki bankowe prowadzone w banku krajowym. Za prawidłowe wskazanie tego rachunku bankowego odpowiedzialność ponosili wyłącznie kredytobiorcy. Dzień dokonania takiego przelewu miał być uważany za dzień wypłaty wykorzystanego kredytu. Każdorazowo wypłacona kwota złotych polskich, miała zostać przeliczona na walutę, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty kredytu podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez bank.

(bezsporne, kserokopia umowy- k.174-184)

Zgodnie z § 1 ust. 5 części szczególnej umowy spłata kredytu wraz z odsetkami miała nastąpić w 240 równych miesięcznych ratach kapitałowo – odsetkowych. Jak wynikało z § 10 ust. 1 części ogólnej umowy spłata kredytu wraz z odsetkami miała być dokonywana nie później niż w tym samym dniu kalendarzowym każdego miesiąca, w którym nastąpiła wypłata I transzy kredytu. Zgodnie z § 10 ust. 6 części ogólnej umowy rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorców miało następować według kursu sprzedaży waluty, do której jest indeksowany kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., obowiązującego w dniu wpływu środków do Banku.

(bezsporne, kserokopia umowy- k.174-184)

W dniu 30 października 2006 r. powodowie zawarli aneks do umowy kredytu, na mocy którego kwota kredytu została podwyższona o 20.000,00 zł.

(zeznania powoda J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 27 sierpnia 2021 r. 00:03:34 – 00:39:22- koperta k.764, kserokopia aneksu- k.28)

W dniu 24 maja 2007 r. powodowie zawarli kolejny aneks do umowy kredytu, na mocy którego kwota kredytu została podwyższona o 12.000,00 zł.

(zeznania powoda J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 27 sierpnia 2021 r. 00:03:34 – 00:39:22- koperta k.764, kserokopia aneksu- k.29)

W dniu 30 października 2007 r. powodowie zawarli jeszcze jeden aneks do umowy kredytu, na mocy którego kwota kredytu została podwyższona o 10.000,00 zł.

(zeznania powoda J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 27 sierpnia 2021 r. 00:03:34 – 00:39:22- koperta k.764, kserokopia aneksu- k.30)

Powodowie składali wnioski o wypłatę kredytu w dniach 12 sierpnia 2005 r., 22 sierpnia 2005 r., 7 października 2005 r., 16 grudnia 2005 r., 21 marca 2006 r. i 3 listopada 2006 r. W dniu 24 sierpnia 2005 r. skredytowane zostały koszty kredytu w kwocie 5.834,40 zł. W dniu 24 sierpnia 2005 r. została powodom wypłacona kwota 12.799,99 zł, w dniu 24 sierpnia 2005 r. kwota 20.499,99 zł, w dniu 24 sierpnia 2005 r. kwota 15.000,00 zł, w dniu 24 sierpnia 2005 r. kwota 12.999,99 zł, w dniu 24 sierpnia 2005 r. kwota 56.300,00 zł, w dniu 10 października 2005 r. kwota 41.800,01 zł, w dniu 22 grudnia 2005 r. kwota 41.199,99 zł, w dniu 28 marca 2006 r. kwota 28.900,03 zł, w dniu 6 listopada 2006 r. kwota 20.000,00 zł, w dniu 30 maja 2007 r. kwota 11.999,99 zł i w dniu 9 listopada 2007 r. kwota 10.000,00 zł. Łącznie wypłacono powodom na podstawie umowy kredytu kwotę 271.499,99 zł.

(bezsporne, zeznania powodów: J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 27 sierpnia 2021 r. 00:03:34 – 00:39:22- koperta k.764, E. R.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:15:52 – 00:22:12 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 4 marca 2022 r. 00:10:14 – 00:26:39- koperta k.764, kserokopie wniosków- k.201-212, kserokopia zaświadczenia- k.34-39)

Po zawarciu umowy kredytu raty kredytu były spłacane ze środków z majątku wspólnego powodów.

(zeznania powódki E. R.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:15:52 – 00:22:12 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 4 marca 2022 r. 00:10:14 – 00:26:39- koperta k.764, kserokopia umowy- k.31-32)

W dniu 7 lutego 2008 r. powodowie zawarli umowę majątkową małżeńską ustanawiającą między nimi rozdzielność majątkową. Po zawarciu tej umowy kredyt spłacany był ze środków powoda.

(zeznania powodów: J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 27 sierpnia 2021 r. 00:03:34 – 00:39:22- koperta k.764, E. R.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:15:52 – 00:22:12 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 4 marca 2022 r. 00:10:14 – 00:26:39- koperta k.764, kserokopia umowy- k.31-32)

W dniu 25 lutego 2008 r. powodowie zawarli umowę podziału majątku wspólnego. Przedmiotem podziału były między innymi nakłady z majątku wspólnego powodów na majątek osobisty powoda związane z posadowieniem domu na jego nieruchomości, urządzeniem tego domu oraz częściową spłatą kredytu zaciągniętego u poprzednika prawnego pozwanego, które przyznane zostały na własność powoda.

(kserokopia umowy- k.31-32)

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 15 kwietnia 2008 r. wydanym w sprawie sygn. akt I 1 C 117/08 małżeństwo powodów zostało rozwiązane przez rozwód.

(zeznania powoda J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 27 sierpnia 2021 r. 00:03:34 – 00:39:22- koperta k.764, kserokopia wyroku- k.33)

W okresie od 28 marca 2011 r. do 20 października 2020 r. powód na poczet spłaty rat kredytu wpłacił kwotę 281.153,75 zł. Kredyt nie został spłacony w całości.

(zeznania powodów: J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52- koperta k.764, E. R.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:15:52 – 00:22:12- koperta k.764, kserokopia zaświadczenia- k.34-39)

W piśmie z dnia 17 grudnia 2020 r. skierowanym do pozwanego powodowie wnieśli reklamację dotyczącą zawartej umowy o kredyt w zakresie nienależnie pobranych od powodów środków w związku z nieważnością umowy w kwocie 392.592,24 zł jak również w przypadku zanegowania skutku w postaci nieważności tej umowy w zakresie nienależnie pobranych rat kapitałowo – odsetkowych w wysokości wyższej niż rzeczywiście powinni oni spłacić w okresie od dnia 23 grudnia 2010 r. do dnia 20 października 2020 r. w związku z zawarciem w treści umowy niedozwolonych postanowień umownych, których treść miała wpływ na wysokość spłaconych rat kredytu w kwocie 112.589,20 zł. W piśmie tym wnosili oni o przelanie powyższych kwot w terminie 30 dni od otrzymania pisma na wskazany w nim rachunek bankowy. W odpowiedzi na wskazane pismo pozwany pismem z dnia 24 grudnia 2020 r. poinformował powodów, iż umowa kredytu, jaką powodowie zawarli z jego poprzednikiem prawnym, jest ważna wobec czego ich roszczenia nie zostały uznane.

(kserokopia pisma powodów- k.40-43, kserokopia pisma pozwanego- k.44-47)

Powodowie oświadczyli na rozprawie, że mają świadomość, iż w przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytu pozwany może żądać od nich zwrotu kapitału i wynagrodzenia za korzystanie z kapitału oraz, że mając tę świadomość chcą aby Sąd stwierdził nieważność umowy kredytu.

(bezsporne, zeznania powodów: J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52- koperta k.764, E. R.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:15:52 – 00:22:12- koperta k.764)

Pismem z dnia 27 lipca 2023 r. powodowie oświadczyli pozwanemu, iż z jego wierzytelnością względem nich w kwocie 271.499,00 zł potrącają przysługującą im wymagalną wierzytelność wobec pozwanego o zapłatę kwoty 202.182,88 zł jako kwoty świadczonych nienależnie na rzecz pozwanego w wykonaniu nieważnej umowy kredytu nr (...) rat kapitałowo – odsetkowych w okresie od 23 września 2005 r. do 3 marca 2011 r. i od 23 listopada 2020 r. do 23 czerwca 2023 r. objętych wezwaniem do zapłaty z dnia 17 lipca 2023 r. Zarzut potrącenia tej samej kwoty pełnomocnik powodów zgłosił w procesie jaki toczy się z powództwa pozwanego przeciwko powodom o zapłatę kwoty 271.499,00 zł.

(zeznania powoda J. S.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 23 lutego 2024 r. 00:08:11 – 00:15:52- koperta k.764, kserokopia pisma powodów- k.660, kserokopia dowodu nadania pisma- k.661, kserokopia pisma- k.664-668, kserokopia wezwania do zapłaty- k.702-703)

Pismami z dnia 16 października 2023 r. pozwany oświadczył powodom, że na wypadek uznania przez Sąd, że umowa kredytu nr (...) jest nieważna korzysta z prawa zatrzymania świadczeń spełnionych przez powodów na rzecz banku w ramach wykonania tej umowy, do zwrotu których bank może zostać zobowiązany w przypadku prawomocnego zakończenia postępowania w przedmiotowej sprawie, do czasu zaoferowania przez nich zwrotu świadczenia spełnionego przez bank na ich rzecz w kwocie 271.499,99 zł to jest wartości kapitału udostępnionego im na podstawie umowy kredytu.

(kserokopie oświadczeń- k.715-716, k.718-719, kserokopie dowodów nadania oświadczeń- k.721)

Ustaleniu stanu faktycznego Sąd dokonał w oparciu o zeznania powodów oraz powołane wyżej dokumenty, których treści strony nie kwestionowały. Sąd pominął natomiast przy ustalaniu stanu faktycznego pozostałe dokumenty złożone przez strony uznając, iż nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda jedynie w tej części, w której podawał on, iż od początku kredyt był spłacany ze środków pochodzących z jego majątku. Twierdzeniom powoda bowiem, iż od początku małżeństwa strony pozostawały w ustroju rozdzielności majątkowej przeczy umowa o podział majątku wspólnego. Stąd też Sąd ustalił w oparciu o tą umowę i zeznania powódki, iż do czasu jej zawarcia kredyt był spłacany ze środków wchodzących w skład majątku wspólnego powodów.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd pominął dowód z zeznań świadka K. K. z uwagi na to, iż nie była ona pracownikiem poprzednika prawnego powoda ani też nie współpracowała z nim jako pośrednik kredytowy i wobec tego jej zeznania nic do sprawy nie wniosły.

Sąd pominął dowód z zeznań kolejnego świadka o nazwisku K. K. uznając, iż został on złożony jedynie dla przewleczenia postępowania w sprawie.

Sąd pominął także dowód z zeznań świadka M. K. uznając, iż także i on został złożony w celu przewleczenia postępowania w sprawie.

Sąd pominął dowód z opinii biegłego z zakresu rachunkowości finansowej na fakty wskazane w pozwie uznając, iż nie miał on znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd pominął ponadto dowód z opinii biegłego z zakresu finansów, bankowości i rachunkowości na fakty wskazane w odpowiedzi na pozew uznając, iż także i on nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powodowie domagali się w pierwszej kolejności stwierdzenia nieważności umowy kredytu nr (...) z dnia 12 sierpnia 2008 r. zawartej przez nich z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w G. a powód domagał się dodatkowo zasądzenia od pozwanego na jego rzecz kwoty 281.153,71 zł, stanowiącej świadczenia nienależne pobrane przez pozwanego na podstawie tej umowy w okresie od dnia 28 marca 2011 r. do dnia 20 października 2020 r., która to umowa okazała się nieważna.

Jak wynika z art. 189 kpc powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że interes prawny w rozumieniu tego przepisu istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stanu prawnego lub prawa, powodująca potrzebę ochrony prawnej. Niepewność ta musi mieć charakter obiektywny, to jest istnieć na podstawie rozumnej oceny sytuacji, w której powód występuje z tego rodzaju powództwem. Dlatego też nie można zakwestionować interesu prawnego w żądaniu ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma ono znaczenie zarówno dla obecnych jak i przyszłych możliwych, ale obiektywnie prawdopodobnych stosunków prawnych i praw, czy sytuacji prawnej podmiotu występującego z żądaniem (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., II CK 395/05).

W ocenie Sądu powodowie mają interes prawny w ustaleniu nieważności umowy kredytu, niezależnie od losów równoległe zgłaszanego przez powoda żądania zapłaty. Podpisanie przez strony umowy kredytu wygenerowało bowiem długoterminowy stosunek prawny, który zgodnie z jego treścią nie został dotychczas wykonany. Ewentualne uwzględnienie roszczenia powoda o zwrot części dokonanych przez niego do tej pory świadczeń na rzecz pozwanego na podstawie tej umowy nie ureguluje w sposób definitywny wzajemnych relacji stron. Wniosek przeciwny byłby zasadny tylko przy przyjęciu, że prawomocne orzeczenie sądu wiąże nie tylko w zakresie sentencji, ale również motywów rozstrzygnięcia, co do czego nie ma jednak zgody w orzecznictwie i doktrynie. Stwierdzenie natomiast nieważności umowy przesądza nie tylko o potencjalnej możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń ale także rozstrzyga w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania w przyszłości wynikających z umowy świadczeń, a więc

o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu. Orzeczenie stwierdzające nieważność umowy niweczy jej skutki ex tunc i z uwagi na związanie zarówno stron, jak i innych sądów jego treścią z mocy art. 365 § 1 kpc, jako swoisty prejudykat, ma istotne znaczenie dla dalszych czynności stron w związku ze spłacaniem kredytu przez powodów (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 października 2018 roku, sygn. I ACa 623/17). Orzeczenie ustalające znosi zatem wątpliwości stron i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia banku wynikające z umowy. To zaś przesądza o wykazaniu przez powodów posiadania przez nich interesu prawnego w ustaleniu nieważności umowy kredytu.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 roku prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przez strony umowy (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 2488), przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 prawa bankowego umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika, że umowa kredytu jest umową nazwaną. Wynikająca z ustawy definicja tej umowy wskazuje, że jest ona umową dwustronnie zobowiązującą. Z jednej strony bank zobowiązany jest do oddania do dyspozycji drugiej strony kwoty kredytu, a jednocześnie staje się uprawniony do uzyskania spłaty oddanej do dyspozycji kredytobiorcy kwoty. Z drugiej strony, kredytobiorca ma prawo domagać się od banku wypłaty kredytu a potem obciąża go obowiązkiem zwrotu oddanej do jego dyspozycji kwoty. Wobec nałożenia na kredytobiorcę obowiązku zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku, umowa kredytu jest odpłatna. Jest też umową konsensualną, to znaczy dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być też określone zasady spłaty sumy kredytu.

W chwili zawarcia umowy kredytu przez powodów prawo bankowe nie przewidywało literalnie możliwości udzielania kredytów denominowanych i indeksowanych. Dopiero ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 165, poz. 984), która weszła w życie w dniu 26 sierpnia 2011 r., dodano w art. 69 ust. 2 pkt 4 a, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa o kredyt powinna określać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo – odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ponadto ustawą tą do art. 69 dodano ust. 3, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku.

Choć ustawa prawo bankowe w chwili zawarcia umowy literalnie nie przewidywała możliwości udzielania kredytów indeksowanych, nie budzi wątpliwości Sądu dopuszczalność konstruowania w tym czasie zarówno umów kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty obcej, w których wysokość kwoty kredytu wyrażonej w złotych jest określana (indeksowana) według kursu danej waluty obcej w dniu wydania, jak i umów kredytu denominowanego w walucie obcej, w których wartość kwoty kredytu jest wyrażona w walucie obcej, ale jest uruchamiana w złotych po przyjętym kursie przeliczeniowym. Zastosowanie bowiem konstrukcji przeliczeń pomiędzy walutą krajową i walutami zagranicznymi w celu ustalenia wysokości świadczeń, do których obowiązany jest kredytobiorca w ramach realizacji obowiązku zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu i zapłaty odsetek nie narusza istoty umowy kredytu. Nadal zachowana jest zasada, zgodnie z którą bank udostępnia kredytobiorcy kapitał kredytu, kredytobiorca go wykorzystuje

i zobowiązany jest do zwrotu. Zastosowanie przeliczeń oznacza jedynie modyfikację wysokości świadczeń, do których zobowiązane będą strony, ale nie ingeruje w ogólną konstrukcję umowy. Zabieg taki mieści się w granicach swobody umów (art. 353¹ kc) W przypadku umów kredytu indeksowanego miała miejsce modyfikacja istniejącej umowy nazwanej – umowy kredytu, która doprowadziła do wykształcenia się w obrocie pewnego rodzaju tych umów, cechujących się określonymi zasadami ustalania świadczeń stron. Wykształcenie się w praktyce umów o określonych cechach doprowadziło następnie do ich częściowej regulacji ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw.

Zgodnie z art. 4 powołanej wyżej ustawy w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4 a w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone – do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Wskazany przepis wprost potwierdza zatem stosowanie przepisów dodanych ustawą nowelizującą prawo bankowe do umów zawartych przed tą nowelizacją. W tej sytuacji nielogicznym byłoby uznanie, że wyrażona w nim norma nie ma zastosowania, gdyż wcześniej zawarte umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego są nieważne jako niedopuszczalne w dacie ich zawierania.

Powodowie twierdzili, że zawarta przez nich umowa kredytu zawiera niedozwolone postanowienia umowne, przez co jest nieważna.

Zgodnie z art. 385¹ kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Z przepisu tego wynika zatem, że aby uznać postanowienie umowne za niedozwolone powinny zostać spełnione następujące przesłanki:

- postanowienie nie było indywidualnie uzgodnione (nie było negocjowane),
- postanowienie nie dotyczy sformułowanych jednoznacznie głównych świadczeń stron,
- w wyniku zawarcia w umowie tego postanowienia prawa i obowiązki konsumenta zostały ukształtowane w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- doszło tym samym do rażącego naruszenia interesów konsumenta.

Zgodnie z art. 385² kc oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostawało, że powodowie zawierając umowę kredytu działali jako konsumenci. Sąd nie miał też wątpliwości, że kredytobiorcy nie mieli wpływu na kształt postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych zawartych w § 1 ust. 1 części szczególnej umowy, § 7 ust. 2 części ogólnej umowy, § 10 ust. 6 części ogólnej umowy i § 17 części ogólnej umowy. Od ich decyzji zależało czy zawrzeć umowę, w jakiej wysokości chcieliby zaciągnąć kredyt i na jaki okres. Pozwany nie wykazał natomiast, że kredytobiorcy indywidualnie uzgodnili wyżej wskazane postanowienia dotyczące klauzuli waloryzacyjnej, w tym sposób ustalenia wysokości marż dodawanych lub odejmowanych od średnich kursów złotego do danych walut ogłoszonych w tabelach kursów średnich NBP, które to marże miały wpływ na wysokość ustalanych w Tabelach kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. a co za tym idzie na wysokość kredytu do wypłaty oraz wysokość rat tego kredytu. W tym miejscu zaznaczyć należy, że zgodnie z art. 385¹ § 4 kc ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Pojęcie postanowień określających główne świadczenia stron kojarzone jest ze świadczeniami charakteryzującymi daną umowę, określającymi jej istotę, czyli tzw. essentialia negotii, rozumiane jako cechy, według których dokonuje się kwalifikacji konkretnej czynności prawnej do ustawowo wyróżnionych typów czynności. Ocena powinna być dokonywana w odniesieniu do konkretnej umowy z uwzględnieniem indywidualnych okoliczności.

Zdaniem Sądu, głównego świadczenia stron, w przypadku umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, dotyczą również klauzule indeksacyjne określające kurs wymiany waluty obcej w jakiej ustalane jest zobowiązanie kredytobiorcy i przeliczana jest wysokość podlegającej spłacie w PLN raty kredytu. Decydują one bowiem o wysokości głównych świadczeń kredytobiorcy oraz o wysokości tzw. spreadu walutowego, stanowiącego de facto element wynagrodzenia banku za udzielony kredyt.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że klauzule indeksacyjne zawarte w § 1 ust. 1 części szczególnej umowy, § 7 ust. 2 części ogólnej umowy, § 10 ust. 6 części ogólnej umowy i § 17 części ogólnej umowy dotyczą głównych świadczeń stron umowy. Rozważenia zatem wymagało czy powyższe postanowienia umowne zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, co zgodnie z art. 385¹ § 1 kc wykluczałoby ich kontrolę pod kątem nieuczciwego charakteru w obrocie z konsumentami.

W ocenie Sądu zapisy § 1 ust. 1 części szczególnej umowy stanowiące, że „w dniu wypłaty saldo kredytu jest wyrażane w walucie, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., opisanej szczegółowo w § 17 umowy” oraz, że „następnie saldo walutowe przeliczane jest dziennie na złote polskie według kursu sprzedaży waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. opisanej szczegółowo w § 17 umowy” a także zapisy § 7 ust. 2 części ogólnej umowy, z których wynikało, że „każdorazowo wypłacona kwota złotych polskich zostanie przeliczona na walutę, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty kredytu podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez bank” oraz § 17 ust. 1 i 2 części ogólnej umowy stanowiące, że „do rozliczania transakcji wypłat i spłat kredytów stosowane są odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielonych przez (...) Bank S.A. walut zawartych w ofercie Banku obowiązujące w dniu dokonania transakcji i że kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna” a także § 17 ust. 5 części ogólnej umowy, z których wynikało, że „marże kupna/sprzedaży ustalane są# raz na miesiąc. Wyliczenie wyżej wymienionych marz# polega na obliczeniu różnicy pomiędzy średnimi kursami złotego do danych walut ogłoszonymi w tabeli kursów średnich NBP w przedostatnim dniu roboczym miesiąca poprzedzającego okres obowiązywania wyliczonych marz# a średnia# arytmetyczna# z kursów kupna/sprzedaży stosowanych do transakcji detalicznych z pięciu banków na ostatni dzień# roboczy miesiąca poprzedzającego okres obowiązywania wyliczonych marz#. Wyżej wymienione banki to: (...) S.A., (...) S.A., Bank (...) S.A., (...) Bank S.A. i (...) S.A.” są postanowieniami, które naruszają wymóg przejrzystości materialnej umowy co do wyrażonej w walucie CHF wartości udzielonego kredytu. Na podstawie tych postanowień umowy nie można bowiem określić kwoty pieniężnej odpowiadającej wartości udzielonego kredytu w walucie obcej jako walucie rozliczeniowej. Ustalenie tej kwoty zależało bowiem od dwóch niewiadomych – kursu wymiany waluty i momentu jego ustalenia. Kurs wymiany waluty ma bowiem określać tabela kursowa banku, będąca aktem wewnętrznym, jednostronnym przedsiębiorcy, nieweryfikowalnym jeżeli chodzi o zasady ustalania marży kupna odliczanej od obiektywnego i niezależnego od banku kursu średniego złotego do CHF ogłaszanego w tabeli kursów średnich NBP. Tego, iż sposób ustalania marży jest niemożliwy do zweryfikowania nie zmienia zapis w § 17 ust. 5 części ogólnej umowy stanowiący dodatkową klauzulę wskazującą na sposób ustalania marży przez bank. Zapis ten, który odsyła do średniej arytmetycznej z kursów kupna/sprzedaży z wymienionych w tej klauzuli pięciu banków, nie zmienia nieuczciwego charakteru klauzuli przeliczeniowej bowiem zawarte w nim odesłanie dotyczy wskaźników, które ani nie są powszechnie dostępne, w szczególności w zakresie notowań historycznych, ani nie precyzują, o wskaźnik z której godziny chodzi. Brak jest nadto możliwości wskazania w sposób pewny momentu ustalenia kursu wymiany waluty skoro jak wynika z § 7 części ogólnej umowy wypłata każdej transzy kredytu miała nastąpić w terminie nie dłuższym niż 5 dni roboczych po spełnieniu warunków określonych w § 4 umowy i otrzymaniu przez bank wniosku

o wypłatę sporządzonego prawidłowo przez kredytobiorców na formularzu bankowym a jeżeli umowa została zawarta poza lokalem przedsiębiorstwa banku nie wcześniej niż po upływie 10 dni od dnia jej zawarcia. Zgodnie więc z tymi postanowieniami łączącej strony umowy ustalenie salda zadłużenia konsumentów miało nastąpić według kursu kupna waluty CHF obowiązującego w dniu wypłaty każdej z transz kredytu. W oparciu o takie zapisy umowy nie sposób jest uznać, że całkowity koszt zaciąganego przez powodów jako konsumentów zobowiązania został określony w sposób jednoznaczny.

Także zapisy § 10 ust. 6 części ogólnej umowy stanowiące, że „rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorców będzie następować według kursu sprzedaży waluty, do której jest indeksowany kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) S.A., obowiązującego w dniu wpływu środków do Banku” oraz § 17 ust. 3 części ogólnej umowy stanowiące, że „kursy sprzedaży określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży” są postanowieniami, które naruszają wymóg przejrzystości materialnej umowy. W tym przypadku nie sposób jest określić wysokości świadczeń powodów, gdyż zostały one uzależnione od pozostających poza umową tabel kursowych ustalanych przez kredytodawcę w zakresie doliczanej marży sprzedaży. Jak to już wyżej wskazano na podstawie postanowień zawartych w § 17 ust. 5 części ogólnej umowy nie jest możliwe stwierdzenie w jaki sposób bank ustalił marżę gdyż nie tylko nie są one powszechnie dostępne ale też nie precyzują, o wskaźnik z której godziny chodzi.

To te właśnie zapisy nie określają w sposób prosty i zrozumiały głównych świadczeń stron umowy.

Reasumując stwierdzić należy, że analiza powyższych zapisów umowy nie pozwala przyjąć, iż zostały one wyrażone prostym i zrozumiałym językiem jak wymaga tego art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13/EWG lub, że zgodnie z art. 385¹ § 1 kc zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Nie sposób jest przyjąć, aby w oparciu o nie przeciętny konsument mógł ustalić lub zweryfikować wysokość swojego zobowiązania, w tym obciążającej go raty spłaty kredytu czyli aby miał pełną świadomość i pełne rozeznanie co do wysokości obciążających go świadczeń. Tym samym zakwestionowane klauzule mogły podlegać kontroli w ramach systemu ochrony konsumentów przed stosowaniem nieuczciwych warunków umowy przez przedsiębiorców.

Niejednoznaczność postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych pozwalała badać czy postanowienia te nie były abuzywne. Należało zatem ustalić czy wskazane postanowienia umowne, kształtowały prawa i obowiązki kredytobiorców w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały ich interesy.

Dobre obyczaje to reguły postępowania niesprzeczne z etyką i moralnością. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są: niedoinformowanie drugiej strony umowy, spowodowanie jej dezorientacji, wywołanie u klienta błędnego przekonania, wykorzystanie niewiedzy klienta lub jego naiwności, ukształtowanie stosunku prawnego niezgodnie z zasadą równorzędności stron. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania.

Rażące naruszenie interesów konsumenta ma miejsce wówczas, gdy umowa przewiduje nieusprawiedliwione dysproporcje, na niekorzyść konsumenta, w rozłożeniu umownych praw i obowiązków. Chodzi o zawarcie w umowie postanowień, które szczególnie mocno godzą w interesy majątkowe konsumenta.

W ocenie Sądu wprowadzenie do umowy klauzul zawartych w § 1 ust. 1 części szczególnej umowy, § 7 ust. 2 części ogólnej umowy, § 10 ust. 6 części ogólnej umowy i § 17 części ogólnej umowy jest działaniem wbrew dobrym obyczajom. Na podstawie powyższych postanowień kredytodawca przyznał bowiem sobie prawo do przeliczenia zobowiązania powodów po kursie określonym w tabeli kursowej i do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu waloryzowanego walutą CHF poprzez wyznaczenie w tabelach kursowych kursu sprzedaży CHF oraz wartości spreadu walutowego. Przedmiotowe postanowienia dawały kredytodawcy uprawnienie do określenia wysokości kursu sprzedaży i kupna CHF bez jakichkolwiek wytycznych, ram czy ograniczeń skoro wysokość marż kupna i marż sprzedaży, mających wpływ na te kursy, mogła być ustalona w różny sposób w zależności od godziny notowań kursów walut banków wymienionych w § 17 ust. 5 umowy. Kredytodawca miał więc dowolność w kształtowaniu wysokości

zobowiązania powodów, których kredyt indeksowany był kursem CHF. Postanowienia dotyczące waloryzacji są niedozwolone również z uwagi na to, że ustalają inną wysokość kursu przyjętego dla przeliczeń kwoty udzielonego kredytu ze złotych na franka szwajcarskiego i inną wysokość kursu przyjętego dla przeliczeń przy ustalaniu wysokości wymaganej spłaty z franka szwajcarskiego na złotówki.

Takie ukształtowanie klauzuli waloryzacyjnej, zgodnie z którym bank może w sposób dowolny i niepoddający się weryfikacji ustalać kursy waluty, stanowiące narzędzie indeksacji, a tym samym wpływać na wysokość własnych korzyści i generować dodatkowe i nieprzewidziane umową koszty dla kredytobiorcy, rażąco narusza zasadę równowagi kontraktowej na niekorzyść konsumenta i dobre obyczaje (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2011 r., VI ACA 420/11).

Klauzulą abuzywną jest postanowienie umowne zezwalające stronie (bankowi) na dowolne kształtowanie wysokości świadczenia drugiej strony. Takie postanowienie nie przestaje być niedozwolone tylko dlatego, że zostało wykorzystane ze stosunkowo niewielkim pokrzywdzeniem kontrahenta. Niedozwolony charakter klauzuli i konieczność jej wyeliminowania z umowy wynika bowiem z nieakceptowalnego oddania jednej ze stron uprawnienia do określenia wysokości świadczenia drugiej strony, niezależnie od tego czy strona zastrzegająca korzystne dla siebie świadczenie wykorzystwała swą uprzywilejowaną pozycję tylko w umiarkowanym stopniu. W świetle bowiem art. 385¹ kc kontroli podlega treść umowy, a nie sposób jej wykonania czy też sposób ewentualnego wykorzystania badanego postanowienia umownego przez przedsiębiorcę, na którego korzyść postanowienie to zostało zastrzeżone. Postanowienie umowne skutkujące rażąco dysproporcją uprawnień i obowiązków kontraktowych na niekorzyść konsumenta jest abuzywne od chwili zawarcia umowy, bez względu na to czy i jak przedsiębiorca skorzysta z przewidzianych w nim uprawnień. Ocena zgodności postanowień umowy z dobrymi obyczajami dokonywana jest na dzień zawarcia umowy. Oznacza to, że kontroli podlega samo uprawnienie do stosowania danej klauzuli a nie sposób jego wykorzystania. Z tej przyczyny wysokość kursów CHF, jakie bank przyjmował do przeliczenia salda kredytu do wypłaty i ustalenia wysokości rat kredytu, nie miała znaczenia dla oceny abuzywnego charakteru postanowień umowy.

Zapisy zawarte w § 1 ust. 1 części szczególnej umowy, § 7 ust. 2 części ogólnej umowy, § 10 ust. 6 części ogólnej umowy i § 17 części ogólnej umowy, w ocenie Sądu, nie tylko kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami ale też rażąco naruszają ich interesy. W ocenie Sądu powodowie po analizie wskazanych postanowień umowy nie mogli uzyskać wiedzy o wysokości ich zobowiązania w walucie CHF, która to wysokość miała się przekładać na wysokość rat kredytu, jakie zobowiązani byli spłacać. Ponadto zapisy umowy dawały kredytodawcy prawo do pobierania tzw. spreadu walutowego pomimo braku ku temu ekonomicznego uzasadnienia, a nadto spread ten, rzutuający na wysokość zobowiązania powodów, jest ustalany przez kredytodawcę w sposób jednostronny, a zatem dowolny.

W przypadku kredytów udzielanych, wypłacanych i spłacanych w walucie polskiej, a jedynie waloryzowanych kursem waluty obcej nie dochodzi do żadnych realnych transakcji walutowych związanych bezpośrednio z udzieleniem kredytów, a jedynie do obliczeń matematycznych, których celem jest określenie wartości kredytów udzielonych w PLN oraz wartości poszczególnych rat spłaty według miernika wartości, jakim jest kurs waluty obcej. Kredytodawca nie ponosi zatem żadnych kosztów zakupu waluty w celu wypłaty konkretnego kredytu udzielanego w złotych, ani kosztów jej sprzedaży na rzecz kredytobiorcy i nie powinien oczekiwać ich zwrotu oraz dodatkowego wynagrodzenia (zysku) z tytułu takich czynności. W tym przypadku koszty i wynagrodzenie kredytodawcy powinny zawierać się w ramach odsetek i ujętej w nich marży. Celem indeksacji powinno być zachowanie na przestrzeni ustalonego, długiego okresu na jaki udzielane są kredyty, jednolitej wartości wzajemnych świadczeń stron. Stwierdzić tym samym należy, że wynikający z umowy obowiązek powodów ponoszenia kosztów spreadu walutowego stanowi nieuczciwą praktykę banku, mającą zagwarantować mu dodatkowe oprócz charakterystycznego dla umowy kredytu oprocentowania, wynagrodzenie.

Jednocześnie sposób, w jaki kredytodawca zastrzegł sobie ten dodatkowy zysk, mijał się z zasadą transparentności i przejrzystości umowy. W postanowieniach umownych nie zostały bowiem sprecyzowane w jednoznaczny sposób kryteria ustalania przez kredytodawcę marży sprzedaży mającej wpływ na kurs sprzedaży CHF i marży kupna mającej

wpływ na kurs kupna CHF. Dla oceny abuzywności postanowienia, będącego źródłem spreadu walutowego, istotne jest zaś to, czy przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o istnieniu różnicy, ogólnie obserwowanej na rynku papierów wartościowych, między kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej, ale również oszacować potencjalnie istotne konsekwencje ekonomiczne, jakie niesło dla niego zastosowanie kursu sprzedaży przy obliczaniu rat kredytu, którymi zostanie ostatecznie obciążony. Dla przeciętnego bowiem konsumenta, a więc konsumenta dobrze poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i ostrożnego istotna jest nie tylko świadomość zastosowania różnych kursów walut przy wypłacie i spłacie kredytu oraz ich zmienności, ale także orientacja co do skali wynikającego stąd, dodatkowego obciążenia finansowego.

Wskazane powyżej uregulowania umowy należy uznać za niedozwolone, gdyż doprowadziły one do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron, czyli do nierównomiernego rozłożenia praw i obowiązków między stronami. Ponadto naruszyły one dobre obyczaje, ponieważ doszło do wykorzystania przewagi kontraktowej banku, który dokonując wcześniej fachowej oceny ryzyka kursowego zabezpieczył swoje interesy, a nie interesy powodów.

W tym miejscu należy wskazać, że bank nie wykonał także swoich obowiązków w zakresie poinformowania powodów o ryzyku kursowym. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymagało szczególnej staranności banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by powodowie mieli pełną wiedzę co do konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. Przedkontraktowy obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający powodom, że zaciągnięcie takiego kredytu jest bardzo ryzykowne a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat. Z poczynionych w sprawie ustaleń nie wynikało, by taki obowiązek informacyjny został przez bank wykonany w sposób ponadstandardowy, dający powodom pełne rozeznanie w tym zakresie. Okoliczność tej pozwany nie udowodnił.

Dysproporcja praw i obowiązków stron na niekorzyść powodów jako słabszej strony stosunku zobowiązaniowego jest nieusprawiedliwiona a brak równowagi kontraktowej występuje w stopniu, który rażąco narusza interes majątkowy konsumentów, zobowiązując ich do spłaty zaciągniętego kredytu w wysokości arbitralnie ustalonej przez bank. Jednostronna swoboda kształtowania przez bank sytuacji finansowej powodów uniemożliwiała przy tym sprawdzenie zasadności i prawidłowości decyzji banku, co również narusza prawo powodów do uzyskania pełnej i rzetelnej informacji o czynnikach kształtujących ich obowiązki. Naruszony jest zatem również ich interes pozamajątkowy w postaci niepewności co do okoliczności wpływających na wysokość ich zobowiązania.

To, że powodowie dokonali wyboru kredytu indeksowanego do waluty CHF, nie oznacza bowiem, że wyrazili zgodę na regulowanie w ramach umowy kredytu swoich praw i obowiązków w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami czy też, że wyrazili zgodę na rażące naruszenie ich interesów.

Wobec niejednoznacznych postanowień umowy określających główne świadczenia stron nie sposób jest również przyjąć, że powodowie zawarli umowę kredytu pozostając w pełni świadomi co do wynikających z niej obciążeń a tym samym, że byli w pełni rozeznanii co do ryzyka jakie na siebie przyjmują. Brak jest też dowodu na to, by powodowie zostali pouczeni o zasadach konstruowania przez bank tabel kursowych stanowiących podstawę określenia kursu waluty na potrzeby ustalenia wysokości ich zobowiązania i wysokości rat kredytu w tym w szczególności o zasadach ustalania marż kupna i sprzedaży oraz aby zostali poinformowani o tym jakie będą konsekwencje wysokiego (tj. wykraczającego poza normalne, typowe wahania) wzrostu wartości waluty do jakiej kredyt jest indeksowany, którego to wzrostu, z uwagi na długi okres, na jaki został zaciągnięty kredyt, nie można przecież było wykluczyć.

Powyższe prowadzi do wniosku, że brak jest podstaw aby przyjąć, iż w chwili zawierania umowy kredytowej powodowie mogli mieć pełne rozeznanie co do tego jak duże jest ryzyko zmiany kursu waluty na przyszłość na przestrzeni wielu lat obowiązywania umowy kredytowej i jakie to będzie miało dla nich skutki ekonomiczne.

Przechodząc do oceny skutków uznania postanowień zawartych w umowie za niedozwolone postanowienia umowne, należy mieć na uwadze, że co do zasady uznanie postanowień umowy za niedozwolone nie powinno powodować

upadku całej umowy, gdyż jak stanowi art. 385¹ § 2 kc jeżeli postanowienia umowy nie wiążą konsumenta zgodnie z § 1 tego artykułu, strony są umową związane w pozostałym zakresie.

Utrzymanie w mocy umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej nie będzie możliwe zwłaszcza wówczas gdy uznanie zawartych w niej postanowień za klauzule abuzywne doprowadziłyby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnicy kursów walutowych, ale również pośrednio do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu do waluty. Skoro zaś klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy kredytu, to obiektywna możliwość utrzymania obowiązywania przedmiotowej umowy wydaje się w tych okolicznościach niepewna.

W ocenie Sądu utrzymanie w mocy łączącej strony umowy kredytu indeksowanego do waluty CHF bez uznanych za niedozwolone postanowień regulujących mechanizm indeksacji jest niemożliwe, gdyż prowadziłyby do zmiany charakteru prawnego tego stosunku obligacyjnego. Wyeliminowane zostałyby bowiem pośrednio z tej umowy ryzyko kursowe związane z indeksacją przedmiotu kredytu do waluty obcej to jest CHF, determinujące zastosowanie w dalszym ciągu obowiązującego postanowienia o oprocentowaniu kredytu określanego według stopy międzybankowej tej waluty tj. LIBOR. Pozostawienie umowy w kształcie okrojonym poprzez wyeliminowanie z niej klauzul indeksacyjnych określających przecież główne świadczenia stron umowy, zdaniem Sądu, stanowiłoby naruszenie art. 353¹ kc wyrażającego zasadę swobody umów. Byłoby sprzeczne z istotą, naturą stosunku zobowiązaniowego, który strony chciały wykreować. Bez takich bowiem postanowień nie może dojść do ważnego zawarcia umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej. O zaniknięciu ryzyka kursowego można mówić w sytuacji, w której skutkiem eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji jest przekształcenie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany według stawki powiązanej ze stawką LIBOR. Zarazem należy uznać, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umów kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością).

Wskazać w tym miejscu należy dodatkowo należy, że postanowienia uznane za niedozwolone podlegają zniesieniu w całości a nie tylko w zakresie, w jakim ich treść jest niedopuszczalna. Nie było zatem możliwości usunięcia z umowy jedynie części niedozwolonych postanowień umownych z § 17 ust. 2 i § 17 ust. 3 dotyczących marży i pozostawienia do przeliczeń średniego kursu NBP (patrz wyrok TSUE w sprawie C-19/20)

Wyeliminowanie z umowy zapisów regulujących mechanizm indeksacji nie pozwala na utrzymanie w mocy tak ukształtowanego stosunku prawnego jako sprzecznego z naturą (charakterem prawnym) zobowiązania, które strony chciały wykreować. Umowę w tak okrojonym kształcie uznać należy za nieważną. Nie można bowiem zastąpić zawartych w nich niedozwolonych postanowień przepisami o charakterze dyspozytywnym.

Mając na uwadze powyższe Sąd ustalił, iż że nie istnieje pomiędzy stronami stosunek prawny kredytu wynikającego z umowy kredytu nr (...) zawartej w dniu 12 sierpnia 2005 r. pomiędzy J. S. i E. R. (wcześniej S.) a (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w G..

Powód poza żądaniem stwierdzenia nieważności umowy kredytu zgłosił także jako żądanie główne żądanie zasądzenia na jego rzecz od pozwanego kwoty 281.153,71 zł tytułem zwrotu świadczeń spełnionych przez niego w wykonaniu umowy w okresie od 28 marca 2011 r. do 23 grudnia 2020 r.

Zgodnie z art. 405 kc kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis ten stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, to jest takiego, w którym ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel

świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 1 i 2 kc).

Skutkiem stwierdzenia nieważności umowy kredytu w całości jest uznanie, że spełnione przez obie strony tej umowy świadczenia nie miały oparcia w łączącej je umowie. Na podstawie umowy kredytu powód w okresie od 28 marca 2011 r. do 20 października 2020 r. świadczył kwotę 281.153,75 zł.

Mając na uwadze powyższe i będąc związanym żądaniem pozwu Sąd w związku z uznaniem za nieważną umowy kredytu nr (...) z dnia 12 sierpnia 2005 r. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 281.153,71 zł, która stanowiła świadczenie nienależne.

Zwrot świadczenia nienależnego powinien nastąpić po wezwaniu dłużnika, gdyż zgodnie z art. 455 kc jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Powodowie wezwali pozwanego do zwrotu wpłaconych na poczet umowy kwot w terminie 30 dni reklamacją przesłaną drogą elektroniczną w dniu 17 grudnia 2020 r. a więc w tym też dniu doręczoną pozwanemu. Na podstawie art. 481 kc w zw. z art. 359 § 1 i 2 kc Sąd zasądził zatem od pozwanego na rzecz powoda odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonej kwoty od dnia 17 stycznia 2021 r. do dnia zapłaty a w pozostałym zakresie żądanie zasądzenia odsetek oddalił jako niezasadne.

Zasądzając na rzecz powoda dochodzoną pozwem kwotę Sąd ustalił, iż dochodzona przez niego w przedmiotowej sprawie wierzytelność nie została przedstawiona do potrącenia z wzajemną wierzytelnością pozwanego, jakiej dochodzi on od powodów w innym procesie. Powodowie rzeczywiście złożyli pozwanemu oświadczenie o potrąceniu należnych im wierzytelności wynikających z wpłacania rat kredytu otrzymanego na podstawie umowy kredytu nr (...) z dnia 12 sierpnia 2005 r., która okazała się nieważna, ale tylko tych, jakie wpłacali w okresie od 23 września 2005 r. do 3 marca 2011 r. i od 23 listopada 2020 r. do 23 czerwca 2023 r. Tymczasem w przedmiotowej sprawie powód dochodził zwrotu świadczeń nienależnych spełnionych przez niego w oparciu o tę nieważną umowę w okresie od 28 marca 2011 r. do 20 października 2020 r.

Jednocześnie Sąd stwierdził, iż, wbrew twierdzeniem pozwanego, roszczenie nie było przedawnione w żadnej części. Po wydaniu wyroku (...) z dnia 10 czerwca 2021 r. w sprawie C-776/19 bezspornym stało się, że termin przedawnienia roszczeń wynikających z kredytów frankowych nie może zacząć biec, dopóki kredytobiorca nie dowie się o wadliwość swojej umowy. W przedmiotowej sprawie należy zakładać, iż powód dowiedział się o wadliwość umowy w dniu 8 października 2020 r., kiedy udzielili pełnomocnictwa do reprezentowania go w tej sprawie a powódka w dniu 2 grudnia 2021 r., kiedy udzieliła pełnomocnictwa do reprezentowania jej w tej sprawie.

Jeśli chodzi o zgłoszony przez pozwanego zarzut zatrzymania, to należy stwierdzić, że można go stosować jedynie przy umowach wzajemnych, a umowy kredytu, które są z pewnością umowami dwustronnie zobowiązującymi i odpłatnymi, nie są umowami wzajemnymi, gdyż nie spełniają kryteriów z art. 487 § 2 kc. Cechą wyróżniającą umowy wzajemnej jest rola, jaka została jej wyznaczona we wzajemnych relacjach. Istota tych umów polega na tworzeniu podstaw do wymiany dóbr i usług. Nie każda jednak umowa dwustronnie zobowiązująca jest umową wzajemną.

Ponieważ roszczenie ewentualne pozwu zgłoszone zostało na wypadek nie uwzględnienia przez Sąd żądania ustalenia nieważności umowy kredytu, a Sąd żądanie to uwzględnił, zbędnym było zajmowanie się nim.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powód poniósł w przedmiotowej sprawie koszty opłaty od pozwu w kwocie 1.000,00 zł, koszty połowy wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 10.800,00 zł ustalonego stosownie do treści § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1935), koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł i koszty połowy wynagrodzenia pełnomocnika w postępowaniu zażaleniowym w kwocie 5.800,00 zł ustalonego stosownie do treści § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Powódka natomiast poniosła koszty połowy wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 10.800,00

zł ustalone stosownie do treści § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1935), koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł i koszty połowy wynagrodzenia pełnomocnika w postępowaniu zażaleniowym w kwocie 5.800,00 zł ustalonego stosownie do treści § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Łącznie zatem powód poniósł koszty w wysokości 9.117,00 zł a powódka 8.117,00 zł. Sąd zasądził zatem od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9.117,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu a na rzecz powódki kwotę 8.117,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Sąd uznał jednocześnie, iż nakład pracy pełnomocnika powodów sprowadzający się do sporządzenia pozwu, wniosku o zabezpieczenie powództwa, sześciu pism procesowych i odpowiedzi na zażalenie oraz udziału w trzech rozprawach nie uzasadniał przyznania mu wynagrodzenia w wyższej niż stawka minimalna kwocie.